

Перша згадка про Полтаву

Перша письмова згадка про літописну Лтаву знайдена на сторінках Іпатіївського списку «Повісті минулих літ» 1174 року. Саме від цієї дати було прийнято розпочинати відлік віку Полтави до 1999 року. У 1974 році вперше урочисто було відзначено 800-річчя Полтаві. Але місто виникло значно раніше за час згадки про нього в літописі. Пізніші археологічні дослідження простежили безперервне проживання людей у Полтаві аж до рубежу VIII–IX ст.

Пам'ятний знак на честь першої літописної згадки про Полтаву

Пам'ятний знак на честь першої літописної згадки про Полтаву розташований на Соборному майдані поряд із Білою альтанкою та садибою Івана Котляревського.

На гранітній брилі викарбуваний напис «Игорь Святославичъ... поеха противу Половцемъ и перееха Върсколь оу Лтавы... Ипатьевская летопись 1174 г».

Засноване слов'янами-сіверянами у IX ст. укріплене першопоселення на Івановій горі поклало початок розвитку давньоруського граду X–XIII ст., поселенням XIV, XV століть. Розкопки, проведені в історичному центрі Полтави вченими Обласного центру археології управління культури Полтавської облдержадміністрації (Соборний майдан, вул. Спаська, Першотравневий проспект), виявили ділянки міської забудови, вулиці, житло, господарські та виробничі приміщення давніх полтавців. Ці наукові свідчення стали фундаментом офіційного визнання 1100-літнього віку Полтави у 1999 році. Тож нині офіційним часом заснування Полтави вважається 899 рік.

Топонімічні відголоси віддалених епох знайшли відображення й в особливостях назви міста, яка поступово змінювалася: Лтава — Олтава — Полтава. Найбільш розповсюдженими є кілька версій. Дослідники вбачають можливі значення цієї назви як похідної від слов'янських слів «огорожа», «огорожене тином місце», пов'язують із давньоруською традицією найменування поселень за ім'ям найближчої водної артерії — струмка Лтави — правої притоки Ворскли. Походження останньої назви виводять навіть до давнього арійського словосполучення «заболочена річка».

У XI-XVII ст. Полтава існувала на порубіжжі між Руссю й Диким Полем кочівників, згодом — між Великим Князівством Литовським і Золотою Ордою, між Річчю Посполитою та Московським царством. Прикордонні умови життя України, постійні взаємозапозичення й міжетнічні зіткнення спричинили до формування особливої верстви місцевого населення — козацтва, яке й визначало історію укріпленого форпосту на Ворсклі протягом XVI-XVIII ст. У численних війнах місто зазнавало неодноразових руйнувань, але постійно відроджувалося. Історичний документ 1641 р. вперше засвідчив існування Полтави як міського центру.